

Nr 468

Av herr Hansson i Skegrie, *om utredning rörande konkurrensförhållandena inom byggnadsbranschen.*

(Lika lydande med motion nr 392 i Första kammaren)

Utvecklingen inom samhället främjas av den inbördes tävlan och konkurrens som finns mellan näringslivets olika delar. Moderna tekniska hjälpmedel, en effektivare produktionsapparat, nya distributionsformer o. s. v. ersätter den manuella arbetskraften där detta kan ske utan sociala olägenheter. Inom svenskt näringsliv har en snabb utveckling ägt rum under senare decennier genom en förbättrad teknik och genom samgående i större enheter där detta varit möjligt och ekonomiskt fördelaktigt. Detta betyder emellertid inte att mindre företag skulle under alla förhållanden vara underlägsna i konkurrenshänseende. Tvärtom sker inom många små företag en ur samhällssynpunkt både rationell och effektiv produktion. Inom det svenska jordbruket har denna rationaliseringsprocess varit synnerligen kraftig. Från att omkring 1950 ha omfattat 20 % av den i vårt land yrkesverksamma befolkningen är i dag endast 12—13 % av befolkningen sysselsatta inom jordbruksnäringen.

Inom såväl industrien, handeln, jordbruket som andra näringsgrenar har företagen visat god vilja och förståelse för det ansvar som varje medborgare har i att söka medverka till så effektiv produktion som möjligt. Betydande ekonomiska uppoffringar har därvid gjorts i fråga om investeringar i dyrbara tekniska hjälpmedel, byggnader m. m. Denna rationaliseringsprocess har rönt förståelse från alla håll. Även då en sådan effektivisering medfört att manuell arbetskraft blivit överflödig genom tillkomsten av maskiner har man därifrån insett, att för samhället i dess helhet är en sådan utveckling nödvändig och ofrånkomlig på vägen mot en gemensam höjning av levnadsstandarden.

Trots denna kraftiga mekaniseringsprocess har ändock full sysselsättning kunnat upprätthållas, vilket visar att det samhälle som uppstår genom ansträngningarna för att höja den allmänna levnadsstandarden har möjlighet att absorbera den genom rationalisering friställda arbetskraften. De farhågor för motsatsen som i början av denna rationaliseringsprocess yppades och vilka tog sig uttryck i att man vägrade att använda nya arbetsbesparande tekniska hjälpmedel eller rent av förstörde dessa är numera i allmänhet borta.

Tyvärr träffar man emellertid ännu en och annan gång på tendenser, där personer i kraft av ett monopol eller genom annan konkurrensbegränsning utnyttjar sin ställning för åtgärder som strider mot det allmänna strävandet och ansvaret att bidra till en effektivare och billigare produktion antingen det nu gäller varor eller tjänster. Den nuvarande konkurrenslagstiftningen ger dock möjligheten att ganska effektivt kunna övervaka och ingripa mot konkurrensbegränsande åtgärder.

Inom byggnadsindustrin har under de senaste åren skett en till synes snabb rationalisering. Nya och billigare byggnadsmaterial har tillkommit och maskinella hjälpmedel har i allt större utsträckning kommit till användning. Användningen av standardiserade, fabriksstillverkade element samt exploatering av större områden på en gång har också möjliggjort en successiv rationalisering.

Rationaliseringen inom byggnadsbranschen har emellertid inte kommit till uttryck i byggnadskostnaderna. Dessa har stigit i mycket snabb takt och dessutom ofta betydligt snabbare än priserna inom näringar som haft betydligt mindre förutsättningar till rationaliseringar i sin verksamhet. Under de senaste fyra åren har byggnadskostnadsindex stigit ca 19 % medan konsumentprisindex under samma tid stigit omkring 14 %.

Det är inte helt osannolikt, att denna snabba stegring av byggnadskostnaderna till en del kan sökas i bristande konkurrensförhållanden inom branschen. Enligt min mening bör därför en undersökning göras som klarlägger konkurrensförhållandena inom denna bransch.

Från det offentliga sidan har stora ansträngningar gjorts för att minska bostadskostnaderna. De bostadspolitiska åtgärderna bör naturligtvis helt komma konsumenten till del. Det är därför angeläget att statens och kommunernas insatser för att minska den enskildes bostadskostnader utformas så, att den inte bidrar till att minska konkurrensen mellan byggföretagen med åtföljande risk för otillbörlig stegring av byggnadskostnader och bostadskostnader. Även för bostadspolitikens utformning i framtiden är alltså en undersökning av denna art synnerligen önskvärd.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en utredning av konkurrensförhållandena inom byggnadsbranschen, särskilt med hänsyn till olika bostadspolitiska åtgärders inverkan på konkurrenssituationen.

Stockholm den 25 januari 1963

Nils G. Hansson
i Skegrie
